

Datum

2023-01-20

Vår referens

Lina Engström

Verksamhetscontroller

lina.engstrom@malmo.se

Återrapportering till kommunstyrelsen av medel ur klimatstrategisk budget MN-2022-8948

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett miljönämnden medel från kommunfullmäktiges klimatstrategiska satsning 2022. Finansieringen har gått till arbete med elförsörjningsprojekt, klimatkontrakt för Malmöborna, kemikalieinventering, artinventering och en nulägesanalys för omställningsområdet cirkulär ekonomi. I ärendet redovisas miljönämndens arbete kopplat till satsningen.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden godkänner miljöförvaltningens förslag till återrapportering av medel ur klimatstrategisk budget 2022 och översänder den till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-01-20

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-03-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2022 om en klimatstrategisk satsning på 10 100 000 kronor som skulle fördelas till de tekniska nämnderna och kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutade i sin tur att tilldela 6 400 000 kronor av anslaget till miljönämnden för att finansiera

- elförsörjningsprojekt (3 000 000 kronor)
- digitalt verktyg för klimatkontakt för medborgarna samt förslag till målvärde (1 500 000 kronor)
- inventering av stadens kemikalier (600 000 kronor)
- inventering av arter på land och i vattendrag (300 000 kronor)
- nulägesanalys för omställningsområde cirkulär industri och samhälle (1 000 000 kronor).

Kommunstyrelsen ska senast den 31 mars 2023 få en återrapportering från miljönämnden om hur medlen använts.

Nedan beskrivs miljönämndens arbete som finansierats med kommunfullmäktiges medel ur klimatstrategisk budget 2022 inom respektive uppdrag.

Finansiering av elförsörjningsprojekt

En trygg, leveranssäker och hållbar energiförsörjning är en förutsättning för Malmös klimatomställning. Då omställningen kräver ett samarbete mellan Malmö stads nämnder och andra aktörer arbetar miljönämnden med elförsörjning som ett prioriterat omställningsområde inom Klimatomställning Malmö. Arbetet med att ställa om och öka förståelsen för hur staden kan stärka Malmös elförsörjning har med hjälp av finansieringen från den klimatstrategiska budgeten kunnat intensifierats under 2022.

Med hänsyn till energikrisen och säkerhetsläget i Europa har energifrågan varit extra prioriterad av miljönämnden under året. Miljönämnden med stöd av RISE Research Institute of Sweden har uppdaterat nulägesanalysen för Malmös elförsörjning med en sårbarhetsanalys. Även Sysav och andra nämnder i Malmö stad deltog i arbetet. Resultatet av analysen visar att många av de åtgärder som krävs för att säkra Malmös framtida elförsörjning ligger utanför Malmö stads rådighet och därför krävs ett ökat samarbete med både offentliga som privata aktörer. Då stora förändringar av elförsörjningen tar tid har arbetet även fokuserat på åtgärder som har kortare implementeringstid. Åtgärder som inverkar på elpriser och klimatmål har också vägts in och resulterat i en lista av prioriterade åtgärder för Malmö.

Utöver sårbarhetsanalysen har RISE på uppdrag av miljönämnden även utrett ett antal enskilda frågor kopplat till de prioriterade åtgärderna för att ta fram beslutsunderlag till Malmö stad avseende insatser i påverkansarbete. Frågor som utretts har till exempel varit vindkraftsetablering på Sjollen och dess påverkan på effekt- och energitillförseln för Malmö och Malmös effektbehov.

Den rådande energikrisen påverkar Malmöborna såväl som stadens företag. Miljönämnden har erbjudit en utökad kostnadsfri rådgivning till Malmös företag för att minska deras energikostnader och klimatpåverkan. Små och medelstora företag i Malmö har kunnat ta del av kostnadsfri och oberoende rådgivning för att spara energi. Efterfrågan på rådgivning till företag har dock inte varit så stor som förväntat trots många marknadsföringsinsatser. Då det har varit en stor efterfrågan på klimat- och energirådgivarna från Malmöborna har de i stället kunna erbjuda stöd till fler privatpersoner.

En annan insats som genomfördes under 2022 för att motverka en ansträngd elförsörjning var Malmö stads interna energibesparande åtgärder. På uppdrag av kommunfullmäktige samordnade miljönämnden stadens förvaltningar i val av besparingsåtgärder samt rapportering av åtgärderna. Några av de besparingsåtgärder som genomförs är temperatursänkning och driftminskning av ventilation i Malmö stad ägda fastigheter. Andra exempel på besparingsåtgärder är stängda bastuanläggningar, byte till energisnål utrustning och belysning samt insatser för beteendeförändringar.

Miljönämnden har även genomfört en energikartläggning av fastigheter i Stadionområdet. Kartläggningen utfördes som konsultuppdrag och fokuserade främst Malmö stads fastigheter. Syftet med arbetet har varit att få en bild av energianvändningen på Stadionområdet och belysa olika möjligheter för att arbeta vidare med energifrågan i området när nya anläggningar ska

etableras. Genom att identifiera möjliga åtgärder med forsknings- och innovationshöjd skapas möjligheter för att söka extern finansiering för energilösningar för området. Utöver en nulägesanalys av energiförsörjningen gjordes även en analys över det önskade framtida läget i området samt förslag på vägar framåt för nya energilösningar när området utvecklas med nya anläggningar.

Medel från den klimatstrategiska budgeten har även använts för att medfinansiera ett antal projekt som miljönämnden driver för att öka vår kunskap om Malmös potential och samhällets förmåga att ställa om till ett mer hållbart elsystem. Ett projekt som medfinansierats är *Kunskap för ökad solel*. Arbetet inom projektet har lett till en ökad förståelse för de hinder som påverkar utbyggnadstakten av solceller i Malmö. Utifrån de hinder som identifierats genomfördes bland annat insatser för att förenkla bygglovsprocessen för solcellsinstallationer och riktade kunskapsunderlag till villaägare, bostadsrättsföreningar och företag med stora taktytor. Sammantaget bedöms resultatet bidra till en ökad utbyggnadstakt för solceller i Malmö.

Finansiering av digitalt verktyg för klimatkontakt för medborgarna samt förslag till målvärde

Miljönämnden har under året arbetat för att ta fram ett digitalt verktyg för klimatkontakt för Malmöborna. Nämndens ursprungsplan var att tillsammans med RISE Research Institute of Sweden utveckla ett eget digitalt verktyg som skulle engagera Malmöbor i klimatomställningen. Under arbetets gång framkom det dock att det skulle krävas mer resurser och teknisk kompetens för att driva verktyget än vad Malmö stad besatt. Samarbetet med RISE ledde dock till många lärdomar som nämnden har tagit med sig in i det fortsatta arbetet.

Då det inte gick att genomföra den ursprungliga idén har miljönämnden i stället påbörjat arbetet med ”Mitt klimatbidrag” på malmo.se, som är ett enklare digitalt stöd som Malmö stad styr över. Verktyget ska fungera som ett stöd för Malmöborna till klimatsmarta beteendeförändringar i vardagen. Ett innehåll för verktyget har tagits fram och verktyget planeras vara klart våren 2023.

Parallellt har ett samarbete inletts med företaget GoLow. GoLow har i samarbete med Svenska miljöinstitutet IVL tagit fram en digital tjänst som har många funktioner som passar konceptet för ett livsstilsverktyg. GoLow samarbetar redan med flera svenska kommuner och samarbetet innebär möjligheter att nå ut bredare och med andra funktioner. Verktyget ger Malmöborna tips om hur de kan minska sina egna klimatutsläpp samtidigt som anonymt insamlade data på postnummernivå presenteras i en portal med analyser och statistik. Vidare går det att koppla in skräddasydda Malmöfunktioner som Smarta kartan, lokala klimatfakta och malmöspecifika tips.

För att utveckla frågeställningar kring barn och unga och deras förhållande till konsumtionens klimatpåverkan användes även en del av anslaget till teknisk utrustning i samband med kulturförvaltningens satsning Wisdome Sustainability Lab sommaren 2022 där miljönämnden var en av behovsägarna. Satsningen handlade om konsumtionsbaserade utsläpp och mat där ungdomar fick utforska frågeställningen, lämna värdefull input och skapa en visualisering kring detta i form av filmer.

Miljönämnden har under året även tagit fram ett målvärde för miljöprogrammets mål som handlar om att Malmös konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser ska vara på god väg till en hållbar nivå 2030. De konsumtionsbaserade utsläppen ska halveras vart tionde år, vilket innebär ett målvärde på 3,1 ton koldioxidekvivalenter år 2030. Arbetet med att ta fram målvärdet skedde i dialog med representanter från civilsamhället och medarbetare i Malmö stad.

Finansiering av inventering av stadens kemikalier

Tack vare de 600 000 kronorna från den klimatstrategiska budgeten har en inventering av kemikalier genomförts hos samtliga förvaltningar i Malmö stad under 2022. Miljönämnden projektanställde en medarbetare som stöttade stadens förvaltningar i kemikalieinventeringen ute på plats i verksamheterna. Satsningen har ökat kunskapen i Malmö stads förvaltningar om kemikalier, riskerna med dem och hur de ska hanteras samt förvaras. Vidare har det tydliggjorts var kunskapsluckorna finns och informationsinsatser har genomförts för att minska risker. Genom inventeringen har Malmö stad minskat mängden kemikalier som personal utsätts för och förutsättningarna för att leva upp till gällande kemikalielagstiftning har ökat.

Satsningen har även bidragit till arbete med att transportera bort de kemikalier som rensats ut. Av de cirka 1300 olika kemikalier som hittades vid inventeringen kunde över 200 rensas ut och transporteras bort direkt. Av dessa rensades flera ut från verksamheter där barn kunde komma i kontakt med dem. Arbetet har därmed lett till en mer kemikaliesmart vardag för de yngre malmöborna.

Arbetet med att minska mängden kemikalier i staden och ersätta befintliga kemikalier med bättre alternativ kommer fortsätta under 2023. Tack vara den inventering som gjorts och den kunskap om vilka kemikalier som används ute i stadens verksamheter kan miljönämnden i samarbete med servicenämnden fortsätta hjälpa de kommunala verksamheterna med att välja rätt kemikalier. Under 2023 är målet att fortsätta minska mängden kemikalier och digitalisera dokumenteringen. På så sätt skapas en säkrare arbetsmiljö för Malmö stads medarbetare samtidigt som tid och resurser sparas och det blir enklare att leva upp till gällande lagstiftning.

Finansiering av inventering av arter på land och i vattendrag

Miljöprogrammet har ett mål om ökad biologisk mångfald i Malmö. Biologisk mångfald är en livsviktig resurs och avgörande för att ekosystem ska kunna göra nytta så som att rena vatten och luft, lagra kol och pollinera våra grödor. För att kunna följa utvecklingen av den biologiska mångfalden i Malmö behövs inventeringar av flera arter.

Genom satsningen har nämnden genomfört inventeringar av mossor och lavar. Mossor och lavar är viktiga som indikatorer för biologisk mångfald, luftföroreningar och klimatförändringar. Inventeringarna genomfördes vid Bunkeflo strandängar, Lernacken, Limhamns skjutbana, Tygelsjö kyrka och Klagshamns udde.

Miljönämnden har även inventerat svampar vid Bunkeflo strandängars naturreservat, Norra Lernacken, Limhamns skjutbana, Husie mosse, paddreservatet i Norra hamnen, Gyllins trädgård, Toftanäs, Käglinge hästbackar, Lindängelund, Hyllie mossängen och Slottsparken.

Resultaten från inventeringarna kommer att redovisas för miljönämnden under 2023. Resultaten ska även rapporteras till Artportalen vilket gör det möjligt för alla att ta del av vilka fynd som finns i Malmö.

Arbetet har skett i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden. Inventeringarna genomfördes av upphandlade konsulter.

Finansiering av nulägesanalys för omställningsområde cirkulär industri och samhälle

Klimatomställning Malmö är Malmö stads kraftsamling för att mobilisera offentliga verksamheter, näringsliv, akademi, föreningar och malmöbor för att gemensamt lösa stadens

klimatutmaningar. För att lyckas med omställningen behöver stora framsteg ske inom ett antal prioriterade omställningsområden. Ett av dessa omställningsområden handlar om att skapa en mer cirkulär ekonomi. En cirkulär ekonomi handlar bland annat om effektivare resursanvändning och att använda det som tillverkats så länge det går. Det finns ett stort intresse kring cirkulär ekonomi både internt i Malmö stad och bland andra aktörer som till exempel näringslivet. Ämnet är mer aktuellt än någonsin på grund av rådande inflation och höga energipriser.

Miljönämnden fick medel från den klimatstrategiska budgeten för att genomföra en nulägesanalys för omställningsområdet. Arbetet resulterade i två analyser, dels en nulägesanalys för cirkulär ekonomi i Malmö, dels en mognadsanalys för industriell och urban symbios i Malmö. Industriell och urban symbios är en del av cirkulär ekonomi som fokuserar på att den enes restresurs kan bli den andres råvara, främst i produktionsledet.

Analyserna har genomförts i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, servicenämnden och kommunstyrelsen. Även representanter från stadens näringsliv, civilsamhälle och akademi har bidragit i arbetet. Analyserna har gjorts av konsultföretaget AFRY tillsammans med Circle Economy på uppdrag av miljönämnden.

Nulägesanalysen för cirkulär ekonomi har fokuserat på sektorerna byggd miljö och konsumtionsvaror. En utmaning för båda sektorerna är att återbruk ofta är dyrare och att det finns en oklarhet kring garantier på dessa produkter. Inom byggd miljö är en utmaning att det saknas platser för mellanlagring av produkterna och att detaljplaner och bygglov ibland försvårar användandet av återbruk. För konsumtionsvaror är det tydligt att vanor, normer och attityder styr konsumtionen och att dessa vanor ändras långsamt. Malmö stad har dock möjlighet att styra utvecklingen genom att se över stadsplaneringen för att främja cirkulär ekonomi. Ett exempel att bygga vidare på är den erfarenhet som finns från utvecklingen av Sege Park.

Mognadsanalysen för industriell och urban symbios har utvärderat mognadsgraden för industriell och urban symbios i Malmö ytterligare, eftersom det finns mycket vilja och flera exempel på både små- och storskaliga samarbeten kring resurser redan i dag. Drivkrafter är bland andra kostnadsbesparingsmöjligheter, möjlighet till ökade intäkter och lägre klimat- eller annan miljöpåverkan. Aktörerna i Malmö ser gärna att Malmö stad tar ett större ledarskap kring frågan, dels genom att bidra till att bygga system för informationsdelning, dels till att skapa mötesplatser eller nätverk där aktörer skulle kunna hitta varandra. Detta ska staden bygga vidare på utifrån den kunskap och erfarenhet som kommunen innehar från sitt arbete med olika symbiosprojekt som startade redan 2012.

Miljönämnden kommer arbeta vidare med omställningsområdet inom ramen för Klimatomställning Malmö. Bland annat ska en färdplan för cirkulär ekonomi utvecklas.

Ansvarig

Rebecka Persson
Miljödirektör

